

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IX. Scientia media apparenter solum favet libertati, re ipsa tamen illam
tollit, & in suo primo principio præfocat & extinguit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

S. IX.

Scientia media apparenter solum saret libertati, re ipsa tamen illam tollit, & in suo primo principio preserat & extinguit.

PROBATUR primo argumento ad hominem, desumpto ex ipsis principijs Adversariorum. Illa scientia tollit libertatem, quae supponit res esse futuras, ex vi & natura oppositionis contradictoriae: Atqui scientia media hoc supponit: Ergo libertatem tollit. Major constat: cum enim oppositio contradictoria sit causa necessaria, necessitate absoluta, utpote fundata in illo primo principio, quodlibet est, vel non est, quod nihil potest esse, vel concipi magis necessarium; futuritio ad illam consequens, & ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens, sed naturalis tantum & necessaria. Minor vero probatur: Assertores scientiae mediae supponunt & docent, propositiones contradictorias de futuris contingentibus, non solum conditionatis, sed etiam absolutis, habere determinatam veritatem vel falsitatem, ratione oppositionis contradictoriae; ut supra petulimus ex Patre Martino, qui id aperte profitetur, cum ceteris Societatis Doctoribus: Ergo cum veritas objectiva futurorum contingentium, supponat illorum futuritionem, imo sit ipsa futuritio rei contingentis, ut objecta intellectui divino, & ab ipso cognita, vel cognoscibilis, manifestum est, juxta Adversariorum principia, determinatam futuritionem rerum contingentium, ex vi & natura oppositionis contradictoriae provenire.

PROBATUR secundo: Nullus actus bonus potest esse, vel concipi ut liber, per ordinem ad voluntatem creatam, qui non sit & concipiatur liber, per ordinem etiam ad voluntatem divinam; alioquin illa non esset primum liberum, nec voluntas creata in suis actibus liberis, esset ipsi essentialiter subordinata: Sed conversio Petri v. g. in eo signo in quo praevidetur per scientiam mediam, ut conditionate futura, non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntate divinam: Ergo neque per ordinem ad voluntate creatam. Major constat: Minor autem probatur dupliciter. Primo quia in eo signo, in quo scientia media praevidet conversionem Petri, ut conditionate futuram, nullum datur, nec concipitur in voluntate divina, decretum actuale & exercitum, quod Deus libere determinet convertere Petrum, ex hypothesi quod in his occasionibus & circumstantiis constituatur: Ergo talis conversio in eo signo non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam. Consequentia patet: libertas enim voluntatis divinae non exercetur nisi mediante libero decreto actuali, & exercito: Ergo si in tali signo tale decretum non datur, nec concipiatur in Deo, in ordine ad conversionem Petri, illa non potest esse, nec concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam.

Secundo probatur eadem Minor: Si talis conversio conditionate futura, in eo signo esset, & conciperetur ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam, scientia quam Deus habet de illa, esset omni ex parte libera, id est non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subjecti; & sic non esset scientia media, quae (ut docent ejus defensores) partim libera est, & partim necessaria, & medium tenet locum inter scientiam simplicis intelligentiae, & visionis, ac de utraque participat.

PROBATUR tertio: Primi liber libertate destruitur.

Delect. 4. num. 5. & 35. & in opusculis. libro 1. de concursu Dei cap. 12. num. 11. & libro 1. de gratia prologom. 2. cap. 2. num. 16. Idem tenet Herice Tract. 1. disp. 7. cap. 11. num. 84. & alij Recentiores communiter. Ex quo patet, quod cum Deus in illo signo, in quo Adversarij ponunt in Deo scientiam mediam, nihil suo decreto circa actus liberos voluntatis nostrae, absolute, vel conditionate futuros, determinaverit; nequit illos per scientiam mediam videre in individuo, sed solum in specie. A quo enim in tali signo essent determinati in individuo? Non a voluntate creata: quia in Adversariorum doctrina non determinat suos actus quantum ad individuum, sed solum quantum ad speciem. Nec a voluntate divina, cum enim illa in eo priori (ut dixi) nullam habeat, nec concipiatur habere decretum circa nostros actus liberos, illos quantum ad individuum determinare non potest. Non videt ergo Deus per scientiam mediam actus illos cum determinatione individuali, sed tantum quantum ad speciem: Atqui cognoscere aliquid objectum, quantum ad speciem tantum, & non in singulari & individuo, est cognoscere illud confuse, obscure, & indeterminate, ut patet cum quis videt hominem a longe venientem; licet enim cognoscat illum esse hominem, & non equum, vel leonem; si tamen ignoret, an ille sit Petrus, vel Joannes, vel Jacobus, talis cognitio confusa, obscura, & imperfecta censetur: Affigitur ergo Deo Adversarij modum cognoscendi per scientiam mediam actus liberos nostrae voluntatis conditionate futuros, imperfectum, obscurum, confusum, & indeterminatum. Subindeque Deum exoculant, ejusque infinitam scientiam penitus destrunt: ut enim egregie dicitur S. Doctor hic art. 11. in calce corporis articuli: *Cum Deus fiat alia a se per essentialiter suam, in quantum est similitudo rerum vel ut principium activum earum, necesse est quod essentia sua sit principium sufficiens cognoscendi omnia quae per ipsum fiunt, non solum in universali, sed etiam in singulari.* Quam rationem fufius expendit articulo sequenti, ubi sic ratiocinatur: *Cognitio cujuslibet cognoscens se extendit secundum modum forme quae est principium cognitionis, species enim sensibilis quae est in sensu, est similitudo solum unius individui, unde per eam solum individuum cognosci potest; species autem intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei quantum ad naturam speciei, quae est participabilis a particularibus infinitis: unde intellectus noster, per speciem intelligibilem hominis, cognoscit quodammodo homines etiam infinitos, sed tamen non in quantum distinguuntur ad invicem, sed secundum quod communicant in natura speciei, propter hoc quod species intelligibilis intellectus nostri, non est similitudo hominum, quantum ad principia individualia, sed solum quantum ad principia speciei. Essentia autem divina, per quam intellectus divinus intelligit, est similitudo sufficiens omnium quae sunt vel esse possunt, non solum quantum ad principia communia, sed etiam quantum ad principia propria uniuscujusque, ut ostensum est: Unde sequitur quod scientia Dei se extendat ad infinita, etiam secundum quod sunt ab invicem distincta. Ficticia ergo & chimerica est scientia media, quae juxta Adversariorum principia, actus liberos voluntatis nostrae, conditionate futuros, solum in communi, & quantum ad rationem specificam, non vero distincte, & in particulari, seu quantum ad rationem individualem, explorare & cognoscere potest.*

Tom. I.

Rt 2. ca.

in Bibli...

Et, libertas creata subsistere nequit: At scientia media tollit libertatem primi liberi: Ergo & libertatem creatam evertit. Major constat, Minor probatur dupliciter. In primis enim, quod non proponit voluntati divinae objectum cum indifferentia ad essendum vel non essendum, libertatem divinam tollit; At scientia media non proponit voluntati divinae, actum voluntatis creatae, cum indifferentia ad essendum vel non essendum: Ergo tollit libertatem divinam. Major est certa: libertas enim voluntatis supponit in intellectu indifferentiam objectivam iudicij: Minor vero probatur. Conversio enim D. Petri v. g. non fuit proposita voluntati divinae, per scientiam mediam, cum indifferentia ad essendum vel non essendum in talibus circumstantiis, sed ut determinata tantum ad hoc ut esset, illaque determinatio praecessit omnem actualem libertatem divinam: nam prius cognoscitur voluntas creata operatura determinate hunc specie actum, quam cognoscatur Deus eum determinate voluturus; neque ullum signum assignari potest ab Authoribus scientiae mediae, in quo non sit petrus se determinaturus ad talem operationem.

162 Secundo probatur Minor principalis. Libertas consistit in potestate expedita ad actum, ejusque negationem: At supposito quod Deus sciret, & praevideret per scientiam mediam, me in tali occasione vocationi non responditurum, non esset expeditus ad actum oppositum; nec esset in illius potestate, in tali occasione, à me extorquere consensum: quae impotentia proveniret ex aliqua suppositione illi non libera, ex praevisione scilicet mei dissensus futuri: Ergo non esset liber, nec gauderet libertate supremâ, per ordinem ad consensum voluntatis creatae: contra illud Augustini de correptione & gratia c. 4. *Magis habet Deus in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines.*

163 Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Ex eo quod supposita physica praemotio ad actum amoris, quae est aliqua suppositio nobis non libera, & independens à voluntate creata, non possumus componere negationem amoris, Adversarij inferunt laedi libertatem creatam respective ad amorem: At suppositio scientiae mediae, quae Deus videt me sub conditione non consenturum, non est Deo libera, utpote antecedens decretum actuale & exercitum divinae voluntatis; & ex hac suppositione redditur impotens ad causandum consensum: Ergo quod non causet talem consensum, non est Deo liberum, sed necessarium, necessitate radente illius libertatem. Pater Consequentia: non minus enim requiritur, ut negatio sit libera, potentia proxima, expedita ad actum negationi oppositum, quam ut actus sit liber, potentia proxima, expedita ad ejus negationem.

164 Confirmatur secundò: Juxta principia Adversariorum, quod antecedenter se habet ad libertatem, & eoposito, non potest non sequi effectus, tollit libertatem: Sed praevisione mei futuri dissensus, antecedenter se habet ad libertatem divinam, cum sit prior decreto, quod est libera determinatio divinae voluntatis, & supposita tali praevisione, Deus non potest à me extorquere consensum: Ergo talis praesentia libertatem divinam evertit, & consequenter humanam, quae sine divina stare non potest, sicut nec rivulus sine fonte, nec radius sine Sole.

165 Dices: Ex suppositione quod Deus me vide-

A ac non amantem, quia non dedit physicam praemotioem, non potest me praedeterminare ad amorem; & tamen, ut docent Thomistae, haec necessitas non est antecedens, obstanti libertati, sed consequens, cum illa composita: Ergo quod Deus, ex suppositione quod videat me sub conditione vocationi suae non respondentem, non possit meum extorquere consensum, non arguit necessitatem antecedentem libertati contrariam, sed tantum consequentem cum ea compositam.

Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia scientia quae videt me non amantem, ex defectu praemotioem, est Deo libera, utpote fundata in decreto, quod Deus liberè statuit mihi denegare praemotioem ad amandum; atque ita necessitas ex illa proveniens, non est antecedens, sed consequens libertatem divinam: scientia autem media, quae videt me vocationi non responditurum, ex hypothese quod me constituat in his occasionibus & circumstantiis, non est Deo libera, in Adversariorum sententia, utpote antecedens liberum decretum voluntatis divinae; ac proinde necessitas ex illa proveniens, est antecedens, & non consequens divinam libertatem.

166 Quarto principaliter arguitur, & probatur ratione communi nostrorum Thomistarum, scientiam mediam tollere libertatem. Illa scientia tollit libertatem, quae supponit res esse futuras ante primum principium & primam radicem libertatis creatae, & participata à rebus: Sed scientia media hoc supponit: Ergo tollit libertatem. Major constat, nulla enim potest dari vel concipi libertas, ante primum principium & primam radicem illius. Minor autem, in qua versatur difficultas, sic ostenditur. Scientia media supponit res esse futuras, saltem conditionate, ante divinum decretum: Sed illud est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis, & contingentiae in rebus: Ergo scientia media supponit, res esse futuras ante primum principium, & primam radicem libertatis creatae. Major patet: Minor autem, praeterquam quod est D. Thomae, pluribus in locis supra à nobis citatis, in quibus docet, libertatem & contingentiam rerum in efficaciam infinitam voluntatis divinae, tanquam in primam causam, & veluti primam causam, & veluti primam radicem, esse reducendam, hac ratione suadetur. Primum in quolibet genere est causa ceterorum: Sed divinum decretum est primum in genere liberorum, ut constat, cum sit exercitum libertatis divinae: Ergo divinum decretum est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis & contingentiae rerum.

167 Confirmatur: Quod est tale per essentiam, est causa eorum quae sunt talia per participationem: Sed divinum decretum est ipsa libertas increata & per essentiam, libertas autem creata est talis per participationem: Ergo divinum decretum est primum principium totius libertatis creatae.

168 Dices primò, Libertatem creatam debere quidem ab aliquo divinae voluntatis decreto procedere, non tamen à decreto praedeterminante quod admittunt Thomistae; sed à decreto creationis, quo Deus decrevit dare causis liberis potentiam & facultatem se determinandi, & eligendi quod voluerint.

169 Sed contra: Licet decretum creationis sit causa

causa libertatis potentialis, quam Deus creatur. A
 nis intellectibus in creatione indidit, non tar
 men libertatis actualis, seu liberæ electionis no
 men libertatis, saltem proximè & immediatè,
 sed mediatè tantum & remotè: Atqui libertas
 actualis nostræ voluntatis, debet à Deo proxi
 me & immediatè procedere, mediante aliquo
 decreto libero suæ voluntatis: Ergo &c. Major
 est evidens, Minor probatur. Omnis perfectio
 simpliciter simplex debet à Deo ut à prima cau
 sa immediatè procedere, juxta illud Jacobi 1.
*Omne datum optimum, & omne donum perfectum,
 desorsum est descendens à Patre luminum.* Sed liber
 tas actualis est aliqua perfectio simpliciter sim
 plex, cum sit melior ipsa, quam non ipsa, ut
 patet: Ergo libertas actualis debet immediatè
 oriri à Deo ut à primo libero.

171 Confirmatur primò: Determinatio volunta
 tis creata est aliquid perfectius, quam illuminatio
 Solis: Sed illuminatio Sglis immediatè
 procedit à Deo, ut omnes Theologi & Philoso
 phi docent contra Durandum & Aureolum:
 Ergo & determinatio voluntatis creata.

Confirmatur secundò: Libertas actualis est
 perfectior potentiali, cum prima dicat potentia
 litatem & carentiam actûs, ac proinde imper
 fectionem, non verò secunda: Ergo si libertas
 potentialis sit immediatè à Deo ut à primo libe
 ro, à fortiori & ipsa libertas actualis.

Confirmatur tertio: Sicut Deus est primum
 ens, & tale per essentiam, ita & primum liberum:
 Ergo licet implicat dari aliquam entitatè crea
 ram & participatam, quæ immediatè ab ipso nõ
 procedat: ita repugnat dari velicipi liber
 tatem aliquam creatam & participatam, quæ à
 Deo immediatè non dependeat & promanet.

172 Dices secundò, Libertatem actualem nostræ
 voluntatis, seu liberam ejus determinationem,
 causari immediatè à decreto indifferenti, quò
 Deus statuit concurrere cum voluntate creata
 ad quodcumque voluerit.

Sed contra primò: A principio indifferenti ut
 indifferens est, actus determinatus exire nequit,
 ut supra ex D. Thoma dicebamus. Ratio est,
 quia indifferens & determinatum inter se op
 ponuntur, & se habent sicut calidum & frigi
 dum: Ergo sicut à frigido, ut tali, non potest pro
 cedere calor, ita nec à decreto indifferenti, de
 terminatio voluntatis creata.

Secundò: Decretum determinabile à volun
 tate creata, quantum ad speciem actûs, ejus de
 terminationem non causat, sed potius determi
 nationem ab illa expectat: Atqui decretum in
 differens est determinabile à voluntate huma
 na, quantum ad speciem actûs, ut docent defen
 sores scientiæ mediæ: Ergo liberam ejus deter
 minationem non causat.

Tercio, Nulla causa à suo effectu dependet:
 Sed decretum indifferens, ut insuat in actus libe
 ros voluntatis creatae, & concursum determina
 tum ad operandi illi exhibeat, depedet à deter
 minatione voluntatis humanæ, saltem tanquam
 à conditione, juxta Adversariorum principia:
 Ergo talis determinatio non est effectus decreti
 indifferentis, nec ab illo tanquam à causa depedet.

§. X.

Scientia mediæ facit Deum authorem peccati, & de
 tem jam sanctitatis divinæ, hominumque
 salutis insidiari videtur.

173 Probatur tripliciter. Primò quia scientia me
 diæ supponit divinum concursum oblatum
 Tom. I.

voluntati, de se indifferentem, & ab illa, ad hanc
 potius partem, quam ad illam determinandum.
 Ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus
 sequitur nutum voluntatis creatae, & illius de
 terminationem: At voluntas creata non semper
 se ad bonum determinat, sed quandoque ad mal
 um: Ergo concursus Dei æquivalenter se ex
 tendit ad malum & ad bonum, & absque illo
 discrimine effectivo, quidquid sit de affectivo,
 utrumque causat, & ad utrumque mediâ volun
 tatis determinatione transit; & sic juxta hanc
 sententiam, & modum explicandi concursum
 divinum, proditio Jude non minus est opus Dei,
 quam conversio Pauli.

Confirmatur: Quando voluntas humana de- 174

terminat Deum, ut cum illa concurrat ad actum
 intrinsicè malum, v. g. ad actum odii, vel blas
 phemiæ; & ut talem actum simul cum ea produ
 cat: vel talis influxus concomitans, tendit in so
 lam entitatem & substantiam actûs mali, vel
 etiam se extendit ad ipsam malitiam & defor
 mitatem? Si hoc secundum dicatur, Deus erit
 causa peccati. Primum autem non potest dici,
 juxta principia Adversariorum, qui docent
 Deum non posse influere per concursum præ
 vium, in entitatem & substantiam actûs intrin
 secè mali, nisi etiam insuat in ejus malitiam &
 deformitatem, ratione nexûs indivisibilis, qui
 inter illa reperitur. Cum enim eadem connexio,
 inò & multò major, magisque indivisibilis,
 reperiatur in concursu simultaneo, quam præ
 vium; eo quod concursus prævius realiter distin
 guatur ab actione mala & peccaminosa, & sit
 prior illa, prioritate naturæ; simultaneus verò
 intimè in ea imbutur, & cum illa identifice
 tur; sequitur ex principiis Adversariorum, im
 possibile esse quòd Deus unâ cum voluntate in
 fluat per concursum simultaneum in substan
 tiam, & entitatem actûs intrinsicè mali, nisi et
 iam insuat in ejus malitiam, & deformitatem
 ei annexam, & ab illa inseparabilem.

Probatur secundò: Ille est causa saltem mora- 175

lis peccati, qui ponit hominem in occasionibus
 & circumstantiis, in quibus prævidit illum infal
 libiliter peccaturum: sicut enim occasiones pec
 candi moraliter movent & incitant ad peccan
 dum; ita & qui ponit hominem in illis, censetur
 esse causa moralis, cui ille incidat in peccatum.
 Sic ille qui ducit alium ad tabernam, in qua
 prævidet & certò scit, quod incidet in ebrieta
 tem, & in ipsa ebrietate hominem interficiet,
 censetur esse causa moralis talis ebrietatis &
 homicidii: unde cum Deus, secundum princi
 pia Adversariorum, videat per scientiam me
 diam plures occasiones & circumstantias, in qui
 bus homo non peccabit, & plures alias in quibus
 infallibiliter incidet in peccatum; eumque in
 terdum constituat in illis, in quibus prævidit eum
 lapsurum, potius quam in aliis in quibus præsci
 vit illum non peccaturum, videtur esse causa mo
 ralis cui homo peccet, & insidiari ejus salutis:
 sicut dux vix censetur viatoribus struere insidias,
 cum eos ducit per sylvâ, aut per alias vias, quas
 periculosas esse novit, & latronum infestationibus
 expositas: vel sicut venator avibus & feris syl
 vestribus insidiari dicitur, dum eas ad certum lo
 cum quem novis ire compellit, ut incidant in
 calles & laqueos quos paravit. Unde scientia me
 diæ, non exploratrix, sed insidiatrix dicenda est.

Denique, cum juxta Adversariorum princi
 pia, Deus determinet voluntatem creatam ad 176

Rr 3 indivi-